

Oponentský posudek na disertační práci

Mgr. et Mgr. Radky Kryslové

Řízení před Mezinárodním trestním soudem

Předložená disertační práce má rozsah cca 200 stran. Její součástí je též dalších cca 80 stran nezvyklého počtu 49 příloh.

Práce je věnována jednomu z aktuálních a dlouhodobě perspektivních témat a za pochodu (a přímo při aplikaci) se dále formujících a dotvářejících norem mezinárodního trestního práva, v daném kontextu zejména mezinárodního trestního práva procesního.

Jak vyplývá z disertační práce, ani po 17 letech od zrodu Římského statutu není zdaleka možné konstatovat, že proces před Mezinárodním trestním soudem je plně stabilizován. Pravdou je spíše to, že je ve stádiu hledání způsobu optimálního naplňování svého komplikovaného poslání ve specifických podmínkách mezinárodní justice tohoto typu, jsa objektivně vystaven enormnímu vnějšímu tlaku prolínajících se faktorů a vektorů politických, ekonomických, etických, a zvláště pak i ryze právních, vnitřně systémových. Posledně zmíněné jsou pak zejména předmětem zkoumání a hledání nosných námětů a odpovědí i této disertační práce.

Práce obsahuje obsáhlý úvod, shrnující závěr a je členěna do čtrnácti číslovaných kapitol. Ke zvolené struktuře práce má oponent určité výhrady. Například v kapitole 3 nesoucí název "Subjekty a strany řízení před MTS", která obsahuje čtyři subkapitoly – Soudci, Žalobce, Obhájce, Oběti –, postrádá zjevně opomenutou a logicky chybějící subkapitulu věnovanou prakticky centrálnímu fenoménu celého procesu- pachateli/podezřelému/ obviněnému/obžalovanému/odsouzenému/. Otázky a určité pochybnosti o účelnosti a smysluplnosti vyvolává i zařazení naprosto neobvyklého počtu 49 příloh a použitých grafů, jejich vypovídací schopnost, jakož i správnost některých zvolených použitých zdrojů a kritérií.

Pokud jde o Úvod, je v porovnání s věcnými kapitolami zbytečně obsáhlý (15 stran), prezentuje přílišné detaily o měnících se úvahách, avizovaných cílech zkoumání a hypotézách autorky, opakující se informace a zbytečná vágní konstatování v zásadě stejného či obdobného druhu, exkurs do sekundární socializace jedince atd. Jako celek pak tato část působí poněkud chaotickým, málo přehledným dojmem a připomíná oponentovi spíše nepřilíš povedený pokus o jakýsi hodnotící metodologický autoreferát a mnohomluvnou anotaci zároveň. Méně by zde zcela určitě znamenalo více.

K obsahu věcných kapitol, s výjimkou výše uvedeného, oponent v zásadě výhrady nemá. Autorkou předem vymezené mantinely pro zkoumání jej ostatně téměř vždy vcelku

jasně předurčují. Způsob zpracování je rovněž třeba posuzovat v tomto světle. Přístup k němu zde lze proto ponechat autorčině licenci a respektovat jej s tím, že od některých kapitol a pasáží by bylo možno jistě očekávat i hlubší vhled. Současně je ale možno konstatovat, že způsob a forma zpracování tématu je na velmi solidní úrovni a odpovídá požadavkům kladeným na tento druh kvalifikačních prací. To samozřejmě při plném vědomí toho, že procesní aplikační praxe před Mezinárodním trestním soudem a jeho judikatura je, dá se říci, zatím minimální.

Disertantka položila těžiště svého zájmu a práce do fáze hlavního líčení, kde zkoumá charakteristické prvky inkvizičního (kontinentálního) a adversárního (angloamerického) typu trestního procesu a jejich uplatnění a vliv na průběh a výsledky řízení před soudem.

Prokázala při tom způsobilost k ovládnutí základních metod vědecké práce, dobré analytické schopnosti, komparativní přístup a v neposlední řadě i schopnost formulace syntetizujících závěrů, včetně některých úvah de lege ferenda. Může se přitom opírat o zjevně dobrý teoretický základ, o aktuální osobní ambice a odhodlání věnovat se i dalším aspektům této matérie v dlouhodobější perspektivě.

Pokud jde závěrečnou kapitolu 14 a Závěr, není od věci pochvalně poznamenat, že představuje kontrastní protipól shora kritizovanému Úvodu. Formulace jsou zde logicky utříděné, seřazené, jasné, i celkově vyvážené. Samotné dílčí i souhrnné věcné závěry práce, k nimž autorka disertace dospěla, jsou dostatečně odůvodněné a z hlediska oponenta akceptovatelné, jakkoli některé z nich zůstávají samozřejmě diskutabilní, již jen třeba svou podstatou, nebo by zasluhovaly ještě hlubšího pohledu a zkoumání.

Pro účely ústní obhajoby lze navrhnout, aby disertantka přece jen, alespoň v několika základních tezích, blíže vysvětlila svůj názor na problematiku zajištění procesně použitelných svědeckých výpovědí a jiných důkazů, na zajištění přítomnosti svědků a obětí a používání znalců u hlavního líčení. Dále by jistě bylo rovněž možná na místě doplnit ústně i úvahy o případných změnách procesních ustanovení Římského statutu a Pravidel procesního a důkazního řízení z pohledu nejen bezprostředně dotčených senátů, ale i států-smluvních stran. Stejně tak by oponent chtěl položit i dílčí otázku křivých svědectví a jejich postižitelnosti. Další otázky a komentáře bude účelné si ponechat do všeobecné diskuse v rámci veřejné obhajoby.

Po formální stránce má předložená dizertační práce celkově velmi dobrou úroveň. Po stránce jazykové je psána odborným stylem, celkově srozumitelně a čtivě (až na Úvod). Používána je v zásadě i náležitá odborná terminologie (až na chybné a velmi rušivě používané spojení „pravomoci obětí“). Práce obsahuje relativně velmi málo překlepů, leč korektura nebyla zcela důsledná. Vědecký aparát obsahuje přes 230 zpracovaných odkazů a citací, má seznam literatury a ostatních použitých pramenů, jakož i požadované dvojjazyčné resumé.

Závěrem, jak vyplývá ostatně ze shora uvedeného posudku, tuto práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

JUDr. Milan B e r á n e k

V Praze dne 20. ledna 2016